

MỘT SỐ VẤN ĐỀ VỀ KĨ NĂNG HỌC TẬP CỦA SINH VIÊN THEO HỆ THỐNG TÍN CHỈ

○ ThS. LƯU THỊ TRÍ*

Qua 2 năm áp dụng hình thức học theo học chế tín chỉ (HCTC) đối với sinh viên (SV) K30, K31 hệ cao đẳng và K11, K12 hệ đại học ở Trường Đại học Hồng Đức, chúng tôi nhận thấy: *tính chủ động của SV rất thấp*. Các em chưa quen làm việc độc lập, vẫn giữ thói quen lệ thuộc vào giảng viên, đội ngũ cán bộ lớp để nắm bắt thông tin của nhà trường.

Chúng tôi đã tiến hành một khảo sát sơ bộ về những khó khăn mà SV thường gặp trong việc học tập theo HCTC, kết quả cho thấy, *một trong những khó khăn nổi bật nhất của SV hiện nay là chưa có phương pháp học và thái độ học tập đúng đắn*. SV chưa có động cơ tự học, chưa tìm được hứng thú học, tự học chưa trở thành nhu cầu của họ. Đặc biệt, nhiều SV còn thiếu các kĩ năng (KN) tự học, như: chưa lập được kế hoạch để tự học, chưa tận dụng được thời gian rảnh để học; chưa có KN tìm tài liệu, một số em còn tỏ ra lúng túng trong việc sử dụng các thiết bị vi tính để tra cứu sách, tài liệu; chưa có KN đọc sách, hệ thống hóa kiến thức, chưa có KN làm việc nhóm... Bởi vậy, việc giúp SV rèn luyện một số KN quan trọng để SV thích ứng và hoàn toàn chủ động trong học tập là thực sự cần thiết.

1. Một số KN học tập cơ bản theo HCTC

1) **KN nghe giảng**: Để lĩnh hội được toàn bộ kiến thức cơ bản của bài học, SV phải rèn luyện được sự tập trung, chú ý cao độ trong mỗi giờ học. Việc tích cực tham gia phát biểu hay đặt câu hỏi cho giáo viên cũng là một cách khiến người học (NH) tập trung hơn. Tuy nhiên, để phát biểu tốt, NH cần tìm hiểu bài học kỹ từ trước, lựa chọn câu hỏi đắt giá và cách đặt vấn đề thích hợp đối với GV, nếu có thể, hãy ghi những nhận xét hay phát biểu vào một tờ giấy trước khi phát biểu.

2) **Ghi chép** cũng là một KN quan trọng trong học tín chỉ (TC). Với một khối lượng kiến thức lớn mà thời gian học lí thuyết trên lớp hạn chế, SV phải biết cách ghi chép sao cho có thể lĩnh hội được những kiến thức cơ bản, trọng tâm nhất. Có

nhiều phương pháp lưu trữ thông tin mà không cần phải ghi lại toàn bộ bài giảng, chẳng hạn như: viết tắt hoặc dùng các kí tự thay thế, chú thích các định nghĩa, khái niệm, cách chứng minh...

3) **Làm việc nhóm** là một kĩ năng quan trọng trong phong cách học tập hiện đại, để các thành viên trong nhóm có sự kết hợp ăn ý, SV cần có những KN sau: - **Biết lắng nghe**: Đây là một trong những KN quan trọng nhất, đòi hỏi các thành viên trong nhóm phải biết lắng nghe ý kiến của nhau. KN này phản ánh sự tôn trọng ý kiến giữa các thành viên; - **Đặt câu hỏi phản biện**: các thành viên trong nhóm có thể đặt ra các câu hỏi phản biện để mỗi người suy nghĩ, đi đến tận cùng bản chất của vấn đề và khắc sâu kiến thức vào trí nhớ...; - **Thuyết phục**: Các thành viên phải trao đổi, suy xét những ý tưởng đã đưa ra; đồng thời, cần biết bảo vệ và thuyết phục người khác đồng tình với ý kiến của mình; - **Tôn trọng**: Mỗi thành viên trong nhóm phải tôn trọng ý kiến của những người khác, thể hiện qua việc động viên, hỗ trợ nhau, nỗ lực biến chúng thành hiện thực; - **Trợ giúp**: Các thành viên phải biết giúp đỡ nhau; - **Sẽ chia**: Các thành viên đưa ra ý kiến chia sẻ với nhau; - **Chung sức**: Mỗi thành viên phải đóng góp trí lực cùng nhau thực hiện kế hoạch đã đề ra.

4) **Tự học ở nhà**: TH là khâu quan trọng nhất trong quá trình học tập của SV. Công việc này không chỉ chiếm một khối lượng thời gian lớn mà còn đòi hỏi NH phải có khả năng thu xếp thời gian, không gian hợp lí để tăng hiệu quả của hoạt động học. Bởi vậy, tốt nhất là NH tìm được một không gian yên tĩnh, tránh ồn ào, nên chọn một thời gian học cố định và tạo cho mình thói quen tập trung cao độ thời gian đó. Ngoài ra, cần sắp xếp lịch học hợp lí, biết kết hợp giữa học tập và nghỉ ngơi, thư giãn, như nghe một bản nhạc nhẹ nhàng hoặc một bài tập thể dục..., phân

* Trường Đại học Hồng Đức

khó hiểu có thể để lại, học những phần khác dễ hiểu hơn, sau khi đã thu giãn, cảm thấy tinh thần thoải mái thì học tiếp.

5) **Đọc sách** cũng là KN không thể thiếu đối với SV bởi học đại học sẽ phải đọc rất nhiều. Bởi vậy, SV phải biết sắp xếp, lựa chọn nên đọc cái nào trước, cái nào sau theo một hệ thống tư liệu logic. Cách đọc hiệu quả nhất là cố gắng nắm được tinh thần, phong cách của tác giả, cốt cách tác phẩm bằng cách đọc lời đề tựa, tóm tắt tác phẩm hoặc đầu tóm tên, mục của các chương. Sau đó, đọc những gì hiểu rõ nhất để xác định độ khó, ghi lại những gì không hiểu, có thể dùng bút đánh dấu những chỗ quan trọng hay chưa hiểu để có thể xem lại. Trong khi đọc, thỉnh thoảng dừng đọc và đặt câu hỏi và tự tìm câu trả lời cho những vấn đề bản thân còn chưa sáng tỏ.

6) **Ghi nhớ tốt:** Để có trí nhớ tốt hãy tạo cho mình những thói quen tốt như trước khi đến trường kiểm tra sách vở; ghi danh sách các việc cần làm vào một tờ giấy nhỏ và thỉnh thoảng kiểm tra xem tiếp theo mình cần phải làm gì. Ngoài ra, thảo luận cũng là một cách để ghi nhớ các chi tiết quan trọng, các từ trọng tâm «chìa khóa», các hình ảnh minh họa...

7) **Giải tỏa stress** bằng cách nghỉ ngơi, thư giãn, tạo cho mình một khoảng thời gian ngắn mỗi ngày hoặc vận động như đi bộ, tập thể dục, trò chuyện cùng bạn bè. Sau khi đã cảm thấy thoải mái hơn hãy bắt đầu giải quyết vấn đề. Không nên để tâm vào những việc lặt vặt làm phân tán tư tưởng; mặt khác, phải ngủ đủ giờ và luôn cố gắng duy trì dòng suy nghĩ tích cực.

8) **Chuẩn bị và làm bài kiểm tra:** Trong quá trình học, SV phải trải qua các dạng bài kiểm tra như: kiểm tra viết (bài tập cá nhân hoặc nhóm); vấn đáp; thực hành thí nghiệm; làm bài tập lớn, làm tiểu luận; các bài thi học kì; luận văn...

Để làm tốt bài kiểm tra, đầu tiên phải xác định các tài liệu liên quan để ôn tập; biết cách hệ thống hóa lại những kiến thức cơ bản, ước lượng khoảng thời gian cần thiết dành cho ôn tập; lập kế hoạch chia nhỏ các đơn vị kiến thức để tránh xáo trộn, căng thẳng không biết học cái nào trước, cái nào sau; xem trước tất cả những tài liệu cần phải học, lướt qua các chương để nắm được ý chính.

Khi làm bài kiểm tra, yếu tố đầu tiên là phải xác định đúng yêu cầu của đề bài, biết phân bổ thời gian hợp lí cho từng câu và dung lượng thông tin cơ bản của mỗi câu hỏi...

2. Một số biện pháp rèn luyện KN học tập theo HCTC

Trong quá trình dạy học theo hệ thống TC, chúng tôi nhận thấy, để đạt hiệu cao, mỗi SV cần rèn luyện một số KN học tập sau: - **Lập kế hoạch học tập và làm việc có phương pháp, có hệ thống;** - **Tập trung nghe giảng và biết cách ghi chép:** Tìm ra các ý tưởng quan trọng mà GV đã nhấn mạnh. Lưu ý các từ chốt «cho nên», «vì vậy», «chủ yếu», «điều quan trọng» mà GV đã tóm tắt; - **Học một cách chủ động chứ không thụ động:** Theo công bố của Trung tâm thực nghiệm về ĐT quốc gia - Đại học Maine (Mĩ), nếu học mà chỉ nghe giảng thì lưu trữ được 10% những gì đã nghe; nếu chỉ nhìn thì lưu trữ được 15%; nghe và nhìn cùng lúc: nhớ được 20%; được thực hành thí nghiệm: nhớ được 30%; thảo luận: nhớ được 50-60%; bằng cách làm bài, ghi lại, viết lại: nhớ được tới 75-80%; nếu ứng dụng những gì được học ngay sau khi học: nhớ được 90%; - **Ghi chú cẩn thận:** Ghi ngắn, đủ dữ liệu sẽ tốt hơn là viết tất cả những gì GV giảng; - **Học nhóm: trao đổi với bạn bè sau khi được GV khơi gợi, hướng dẫn,** các thành viên phải biết tạo ra không khí học tập thoải mái, những kinh nghiệm và kiến thức mà các thành viên trong nhóm có sẽ được mọi người cùng nhau chia sẻ...; - **Tìm và chuẩn bị nơi học tập:** Cố gắng tối ưu hóa môi trường học tập theo cách tốt nhất có thể.

Tóm lại, mô hình ĐT theo HCTC vừa giúp SV rèn luyện tính chủ động trong học tập vừa đòi hỏi mỗi SV phải tích cực đổi mới phương pháp học tập của mình để đạt được hiệu quả tối ưu. Học theo phong cách TC đề cao phương pháp học tích cực, tự học là chính. Vì vậy, việc rèn luyện KN học tập có ý nghĩa vô cùng quan trọng, góp phần quyết định chất lượng và hiệu quả học tập của SV. □

Tài liệu tham khảo

1. Quy chế đào tạo đại học - cao đẳng hệ chính quy theo hệ thống tín chỉ (Ban hành theo Quyết định số 43/2007/QĐ-BGD - ĐT ngày 15/8/2007 của Bộ trưởng Bộ GD-ĐT).
2. Quy định về đào tạo cao đẳng và đại học hệ chính quy theo hệ thống tín chỉ (Ban hành kèm theo Quyết định số 801/2008/QĐ-ĐHĐ ngày 03/9/2008 của Hiệu trưởng Trường Đại học Hồng Đức)
3. Hoàng Ngọc Vinh. **Hướng dẫn dạy và học trong giáo dục đại học.** NXB Đại học quốc gia Hà Nội, 2009.
4. Đặng Vũ Hoạt - Hà Thị Đức. **Lí luận dạy học đại học.** NXB Đại học sư phạm, H. 2004.
5. Thái Duy Tuyên. **Giáo dục học đại học.** NXB Đại học quốc gia Hà Nội, 2004.